

Încă de la începutul lunii februarie, când soarele primăvăratîc începe să zâmbească pe cerul împovărat de clădiri și nori, ca un om scăpat de chinuri grele, gerul își pierde din puteri, auzim pe ulițele Bucureștilor țigăncile strigând, cu coșuri în mâini:

‘Ghiocei, maică, ghiocei! Hai la ghiocei albi, ghiocei! Ghiocei, cuconiță, ghiocei!’ La auzul acestor vorbe, parcă se trezește în tine o poveste spusă de mult și o imagine prinde viață în minte: câmpul, cu singurătatea lui străbătută de vântul jucăuș al primăverii, plin de o taină ademenitoare. Fără să-ți dai seama, te îndrepti spre cel care strigă, iar în coșurile lui descoperi niște floricele abia înmugurite, învelite în câteva frunzulițe verzi: ghiocei care abia răsar primăvara, scoțându-și capetele sfioase de sub zăpadă.

Un fior de duioșie te cuprinde când vezi o bucurie ascunsă, și parcă toată primăvara învie în sufletul tău.

Imi aduc aminte de vatra părintească. Da, vatra părintească, care nu mai e, sau, dacă există, nu mă mai încălzesc eu la ea. Prea de vreme a încetat să mai fie caldă pentru mine. Vatra părintească, care îmi aduce cu amintirea-i tot soiul de bucurii pe care le-am avut și care mi-au lăsat în suflet o mulțime de zăcăminte prețioase: povești ce mi-au legănat închipuirea și mi-au ținut simțurile într-o veșnică mișcare nevinovată. Între aceste povești stă sfioasă, mică și ghemuită, ca și floarea aceasta sub zăpadă, povestea ghiocelului.

E mult de când am auzit-o. Eram mic cât piciorul tatei, dar înțelegeam tot ce mi se spunea și ascultam totul în tăcere.

Într-o zi mare, mama, cam pe la jumătatea postului, cârpea niște rufe la fereastră. În casă era cald; afară, streșinile picurau, iar soarele, printre grămezile de nori, părea o barca împărătească care abia răzbate printre ostroave, iar zăpada se topea ca o plămădeală. Fusesem eu pe afară, mai chuiisem, doar să-mi răspundă răsunetul din munții Neamțului. Însă frigul, cu toată moina, încă nu-și muiase bine aripile, așa că m-am furișat iarăși în casă. Acum îi puneam mamei ață în ac și mă uitam cum coase. Deodată, auzirăm un zgomot afară. Mama și eu ne-am aruncat ochii:

– Ce e?

Căzuse un maldăr de zăpadă de pe casă.

– De-acum, se împrăvărează, zise ea. Dacă o mai ține o săptămână așa, se duce omătul de pe drum. Și apoi, după aceea, flori ce-or să fie! Ghiocei și viorele!

Viorelele le știam care-s și că-s albastre, dar ghioceii nu. Așa că o întrebai cum sunt ghioceii, iar ea îmi răspunse că-s niște floricele albe, învelite în niște frunzișoare. Atunci mi-am amintit că parcă văzusem astfel de flori undeva. Și, cum mama îmi mai spusese și alte povești despre flori, o întrebai:

- Dar, mamă, și ghiocelul e făcut din ființă omenească?

- Păi cum? - răspunse dânsa - și încă din fecior de împărat.

- Ei, mamă, cum o fi și minunea asta?

- Să-ți spun, dar am uitat-o. Stai să mi-o amintesc, să nu spun una în loc de alta.

Și mama, după ce privi o clipă gânditoare pe fereastră, începu:

Apoi, a fost odată un împărat și o împărăteasă care aveau un băiat tare frumos. Nu mai puteau de dragul lui, mai ales că numai pe el îl avuseseră.

Trecut-a vremea, feciorul creșcu mare, iar părinții lui voiau să-l însoare. Dar lui nu-i plăcu mireasa propusă, căci auzise - cine-i spusese? - că era o fată la un alt împărat, mult mai frumoasă și mai bogată decât multe altele. Așa că le spuse părinților că el vrea să plece acolo.

- Cum să faci așa ceva? Ai înnebunit? - îi grăiră părinții îngroziți. - Cum să ne părăsești, când nu știi ce se poate întâmpla cu noi? Ești singurul nostru moștenitor!

- Ba nicidecum! - zise feciorul hotărât. - Dacă nu mă lăsați, eu nu mă însor niciodată. Ce-i asta, să nu-mi iau o femeie după gustul meu?

În sfârșit, după mai multă ciorovăială, părinții îl lăsară. Însă împăratul, înainte de-a pleca, îl povățui:

- Vezi să nu uiți un lucru: la orice fântână din împărăția celui cu fata, dacă bei apă, să pui un semn oarecare, cunoscut doar de tine și deosebit unul de altul. Căci, venind înapoi, să nu mai bei, deoarece împăratul acela e mare șmecher. Când vine cineva la el în pețit, îi dă fata, omul pleacă cu ea, dar el, pe altă parte, vrăjește apele din care a băut petitorul la venire. Iar dacă nu pune semn și mai bea din apa aceea, omul se preface numaidecât în floare, buruiană sau animal, după neamul din care se trage, și cum vrea împăratul acela să-l pocească.

Băiatul luă de bun sfatul tatălui său și porni la drum. Era iarnă, tocmai când se topeau zăpezile. Într-adevăr, cum intră pe pământul împărăției aceluia și bea apă dintr-o fântână, punea un semn cunoscut doar de el. Numai la un izvor nu avu ce pune și zise că pe acela îl va ține minte.

Ajunse la destinație, iar împăratul îl primi frumos, așa cum se cuvenea, și îi dădu fata. Băiatul porni cu ea spre împărăția sa. Abia ieșiră din cetate, că-l lovi o sete cumplită, de i se usca gura. El vedea fântâna, vedea semnul, dar nu bea. Ajunse însă la izvorul cu pricina și, probabil, vrăjitorul îl ameți atât de tare, încât i se păru că se află în altă împărăție. Atunci bău apă.

Și minune! Deodată se prefăcu într-o floare albă cu niște frunzișoare verzi. Fata de împărat, povățuită de tatăl ei, se întoarse acasă, așteptând alți petitori, ca să-i păcălească și pe aceia. Vrăjitorul trimise veste tatălui băiatului să nu-l mai aștepte, căci l-a prefăcut în ghiocel, și să-l caute anul viitor, când va veni primăvara, sub omăt.

- Și de atunci, băiete, îmi zise mama oftând, e ghiocelul.

La aceste vorbe, un alt zgomot se auzi afară.

- A mai căzut un maldăr de omăt, zise mama, aruncându-și ochii pe geam. Dar eu nu băgai de seamă asta, ci mă gândii la soarta bietului fecior de împărat, la inima rea a vrăjitorului și la viclenia fetei de împărat, care nu l-a povățuit.

Și povestea asta, ani de zile, a stat în sufletul meu ca un ban prețios în pungă. Iar azi, venind vremea să-l schimb, ca pe altele, în bani numărători, v-o spun s-o știți și pe aceasta.